

**UCHWAŁA NR III/28/24
RADY GMINY LASOWICE WIELKIE**

z dnia 26 czerwca 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób
Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024r. poz. 609 z późn. zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2024r., poz. 424 z późn. zm.), Rada Gminy Lasowice Wielkie uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr IX/62/19 Rady Gminy Lasowice Wielkie z dnia 29 maja 2019r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Lasowice Wielkie na lata 2019 – 2024.

§ 3. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Lasowice Wielkie.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Rajmund Kinder

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2024 – 2030
DLA GMINY LASOWICE WIELKIE

Spis treści

Spis treści	2
ROZDZIAŁ I WSTĘP I WPROWADZENIE	3
1.1 SŁOWO WSTĘPNE	3
1.1.1 Definicja przemocy domowej wg. prof. Jerzego Mellibruda.	3
1.1.2 Wpływ przemocy domowej na zdrowie psychiczne dzieci.....	3
1.2 UREGULOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W POLSCE BĘDĄCE PODSTAWĄ DO OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU, ORAZ DEFINICJE I POJĘCIA.....	4
1.2.1 Ustawowa definicja przemocy.....	4
1.2.3 Sprawca i ofiara przemocy.....	5
1.2.4 Rodzaje przemocy.....	6
1.2.5 Czynniki ryzyka zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy domowej.	7
1.3 SPÓJNOŚĆ PROGRAMU Z KLUCZOWYMI AKTAMI PRAWNYMI	7
ROZDZIAŁ II DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY LASOWICE WIELKIE	11
2.1 RESPONDENCI, CELE I METODY BADANIA	11
2.2 OGÓLNOPOLSKA DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE	11
2.3 DANE DEMOGRAFICZNE/ STATYSTYCZNE GMINY LASOWICE WIELKIE.....	14
2.4 ANALIZA DANYCH Z BADAŃ WŚRÓD PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW GMINY	15
ROZDZIAŁ III DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ WŚRÓD UCZNIÓW KLAS 5-6 SZKÓŁ PODSTAWOWYCH Z TERENU GMINY LASOWICE WIELKIE	22
3.1 ANALIZA DANYCH Z BADAŃ WŚRÓD UCZNIÓW.....	22
ROZDZIAŁ IV ZASADY DZIAŁANIA I ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	30
4.1 ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU.....	30
4.2 ADRESACI PROGRAMU.....	30
ROZDZIAŁ V REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZCJI:	31
ROZDZIAŁ VI CELE PROGRAMU.....	31
6.1 CEL STRATEGICZNY GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	31
6.1 CEL SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ.....	31
ROZDZIAŁ VII MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	40
ROZDZIAŁ VIII FINANSOWANIE I PODSUMOWANIE.....	40
7.1 FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030	41
7.2 PODSUMOWANIE.....	41

ROZDZIAŁ I

WSTĘP I WPROWADZENIE

1.1 SŁOWO WSTĘPNE

Jako gmina Lasowice Wielkie zobowiązujemy się do skutecznego przeciwdziałania wszelkim formom przemocy domowej w naszym społeczeństwie, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym Uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030 oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Nasza koncepcja programu opiera się na założeniu, że ewentualna przemoc domowa stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa i dobrostanu naszych mieszkańców, zarówno dorosłych, jak i dzieci.

Poprzez skoordynowane działania społeczności lokalnej, administracji publicznej oraz instytucji odpowiedzialnych za ochronę ofiar przemocy, dążymy do zapewnienia wsparcia oraz skutecznego egzekwowania prawa wobec sprawców.

Wdrażając nasz program, kładziemy szczególny nacisk na promowanie świadomości społecznej na temat przemocy domowej, edukację w zakresie rozpoznawania i reagowania na sytuacje przemocy oraz zapewnienie skutecznych mechanizmów wsparcia dla ofiar. Poprzez partnerstwo z lokalnymi organizacjami społecznymi, instytucjami edukacyjnymi, służbami społecznymi oraz organami ścigania, dążymy do stworzenia bezpiecznej i wspierającej społeczności, w której każdy mieszkaniec może czuć się chroniony i szanowany.

Wprowadzenie tego programu to krok w kierunku budowania bardziej sprawiedliwego i bezpiecznego społeczeństwa, które nie toleruje przemocy w żadnej postaci i stawia na ochronę praw człowieka i godności każdego członka społeczności.

1.1.1 Definicja przemocy domowej wg. prof. Jerzego Mellibruda.

Zgodnie z roboczą definicją przemoc domowa to działania lub rażące zaniedbania dokonywane przez jednego z członków rodziny przeciwko pozostałym, wykorzystujące istniejącą lub stworzoną przez okoliczności przewagę sił lub władzy i powodujące u nich szkody lub cierpienie, godzące w ich prawa lub dobra osobiste, a w szczególności w ich życie lub zdrowie (fizyczne czy psychiczne).

Istota przemocy domowej związana jest z faktem wykorzystywania przewagi siły lub władzy dla krzywdzenia innych członków rodziny. Dlatego gdy pomagamy ofiarom, najważniejszą sprawą jest wzmocnienie ofiary i osłabienie sprawcy.

1.1.2 Wpływ przemocy domowej na zdrowie psychiczne dzieci.

Dzieci wzrastające wśród przemocy w domu są często jej ofiarami, gdyż doznają przemocy nie tylko wtedy, gdy są bezpośrednio maltretowane lub drastycznie zaniedbywane przez rodziców lub opiekunów (Mellibruda, 1998). Cierpią i są krzywdzone także wtedy, gdy tylko są świadkami przemocy dorosłych. Pierwszą przyczyną, wymienianą przez wiele maltretowanych kobiet jako powód ucieczki z domu, jest fakt, że sprawca atakował również

dzieci. Ofiary wyrażają wiele obaw co do wpływu, jaki przemoc małżeńska wyrzucić może na dziecko. Krzywdzenie dzieci przez dorosłych sprawców przemocy można podzielić na cztery kategorie działań:

1. Celowe wyrządzanie im krzywdy fizycznej, traktowane jako sposób grożenia ofierze i kontrolowania jej.
2. Mimowolne wyrządzanie im krzywdy fizycznej w czasie ataku na partnerkę, kiedy dziecko przypadkowo podejrze pod rękę lub kiedy próbuje interweniować.
3. Stwarzanie środowiska, w którym dzieci są świadkami samej przemocy lub jej skutków - z badań wynika, że oglądanie przemocy domowej ma taki sam wpływ na dzieci, jak fizyczne i seksualne maltretowanie.
4. Wykorzystywanie dzieci, by w wymuszony sposób kontrolować maltretowaną partnerkę, albo podczas trwania związku albo po separacji, wyłącznie z chęci utrzymania kontroli, bez żadnych względów na krzywdę wyrządzaną dzieciom.

Przemoc domowa dorosłych może wyrządzić dziecku bardzo poważne szkody fizyczne, emocjonalne i poznawcze (Pośpiszyl, 1994). Skutki przemocy domowej są krótkoterminowe i długotrwałe, zależą od wieku i stadium rozwojowego dziecka. W okresie niemowlęctwa najistotniejszą sprawą jest rozwój więzi emocjonalnych z otoczeniem. Możliwość tworzenia takich więzi jest fundamentem zdrowego rozwoju.

1.2 UREGULOWANIA PRAWNE DOTYCZĄCE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W POLSCE BĘDĄCE PODSTAWĄ DO OPRACOWANIA I REALIZACJI PROGRAMU, ORAZ DEFINICJE I POJĘCIA

1.2.1 Ustawowa definicja przemocy.

W dniu 9 marca 2023r. przyjęto zmiany w dotychczasowej ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zmieniając jej nazwę na ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz wprowadzając szereg istotnych zmian dotyczących m.in. terminologii stosowanej w ustawie – pojęcie przemocy w rodzinie zostało zastąpione przemocą domową. Zmiana ta zapewnia właściwe spojrzenie na jednostkę doświadczającą przemocy, a nie rodzinę jako taką, w której przemoc występuje. Zarówno osobami doświadczającymi przemocy w związkach bliskich, jak i jej sprawcami są bowiem konkretne - indywidualne - osoby, a jej przyczyną nie są dysfunkcje rodziny jako podstawowej komórki społecznej. Konwencja stambulska definiuje przemoc domową jako wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą lub dzielili miejsce zamieszkania, czy też nie.

Nowelizacja rozszerza również dotychczasowe formy przemocy domowej o dwie kolejne formy, tj. przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc, a także zakres podmiotowego zastosowania ustawy. Krąg osób, na które będą oddziaływać jej zmienione przepisy został rozszerzony między innymi: o byłego małżonka, byłego partnera lub inną osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania. I tak ww. ustawa definiuje przemoc domową jako

jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej. w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

Zgodnie z nowelą, pojęcie "osoby stosującej przemoc domową", wcześniej określane jako "sprawca", zostało ustawowo zdefiniowane. Zmienił się także zakres osób podlegających ochronie, obejmując również osoby, które nie zamieszkują razem ani nie zarządzają wspólnie gospodarstwem domowym. Istotną zmianą z punktu widzenia bezpieczeństwa małoletnich jest uznawanie małoletniego świadka przemocy domowej za "osobę doznającą przemocy domowej". Ponadto nowelizacja wprowadza zmiany w procedurze "Niebieskie Karty" oraz programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową i programy psychologiczno-terapeutyczne dla tej grupy osób.

Nowelizacja Ustawy rozszerza katalog osób doznających przemocy domowej. Obejmować on teraz będzie:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego, wobec którego jest stosowana przemoc domowa lub który jest świadkiem przemocy domowej wobec innych osób."

1.2.3 Sprawca i ofiara przemocy.

Sprawca przemocy domowej to osoba lub osoby, które świadomie stosują przemoc fizyczną, psychiczną, ekonomiczną lub seksualną wobec innej osoby, zazwyczaj w kontekście relacji rodzinnych lub bliskich.

Ofiara przemocy domowej to osoba, która doznaje przemocy fizycznej, psychicznej, ekonomicznej lub seksualnej ze strony innego członka rodziny lub bliskiej osoby. Ofiary przemocy mogą być dzieci, partnerzy życiowi, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami lub każdy inny członek rodziny lub osoba bliska, która jest poddana agresji ze strony sprawcy.

1.2.4 Rodzaje przemocy.

I. Przemoc fizyczna

Jest to forma przemocy, która obejmuje wszelkie działania fizyczne, które mogą spowodować obrażenia lub ból ciała. Może to być bicie, kopanie, szarpanie, duszenie, uderzanie lub jakiegokolwiek inne akty agresji, które prowadzą do uszkodzenia ciała ofiary. Przemoc fizyczna może być jednorazowa lub powtarzająca się, ale zawsze niesie ze sobą ryzyko obrażeń fizycznych lub śmierci.

II. Przemoc psychiczna/emocjonalna

Ta forma przemocy wywołuje cierpienie emocjonalne lub psychiczne u ofiary. Może to obejmować poniżanie, wyśmiewanie, manipulację, groźby, zastraszanie, ignorowanie uczuć, krytykowanie, kontrolowanie lub ograniczanie wolności decyzji i działań ofiary. Przemoc psychiczna może być trudna do zauważenia z zewnątrz, ale ma poważne skutki dla zdrowia psychicznego i emocjonalnego ofiary.

III. Przemoc ekonomiczna/finansowa

Ta forma przemocy polega na kontrolowaniu lub manipulowaniu finansami ofiary w celu wywarcia kontroli lub wywierania presji na nią. Może to obejmować kontrolę nad dostępem do pieniędzy, uniemożliwienie pracy, odmowę wsparcia finansowego, niszczenie mienia lub groźby związane z utratą środków finansowych. Przemoc finansowa może być używana jako narzędzie kontroli i manipulacji, prowadząc do zależności i bezsilności ofiary.

IV. Przemoc seksualna

Ta forma przemocy obejmuje wszelkie formy niewłaściwego zachowania seksualnego, które naruszają prywatność, godność i integralność cielesną ofiary. Może to być gwałt, molestowanie seksualne, wykorzystywanie seksualne, szantaż seksualny, zmuszanie do udziału w pornografii lub innego rodzaju niewłaściwe zachowanie seksualne. Przemoc seksualna może pozostawiać trwałe obrażenia psychiczne i emocjonalne oraz prowadzić do trudności w relacjach i funkcjonowaniu codziennym ofiary.

V. Zaniedbanie

To forma przemocy, która polega na niedopełnieniu obowiązków opiekuńczych lub niezapewnieniu podstawowych potrzeb życiowych ofiary. Może to obejmować zaniedbywanie opieki zdrowotnej, niedostateczne żywienie, brak bezpiecznego

zakwaterowania, zaniedbywanie edukacji, brak odpowiedniego nadzoru lub wsparcia, ignorowanie potrzeb emocjonalnych lub niezapewnienie ochrony przed szkodliwymi sytuacjami. Zaniedbanie może prowadzić do poważnych konsekwencji zdrowotnych, rozwojowych i psychospołecznych dla ofiary.

1.2.5 Czynniki ryzyka zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy domowej.

- Doświadczenie przemocy lub bycie świadkiem przemocy w dzieciństwie.
- Normy społeczne i kulturowe, które tolerują przemoc fizyczną i psychiczną w relacjach rodzinnych, np. stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jako formy wychowania, czy akceptacja hierarchicznej struktury społeczeństwa, która legitymizuje stosowanie przemocy w ramach relacji rodzinnych.
- Używanie substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu, co może zwiększać ryzyko stosowania przemocy lub ją nasilać.
- Stres społeczny związany z trudnościami socjalno-ekonomicznymi i zdrowotnymi w rodzinie, takimi jak problemy finansowe, utrata pracy, poważne problemy zdrowotne czy nierozwiązane konflikty w rodzinie.
- Duże dysproporcje między partnerami w zakresie wykształcenia, zarobków, pozycji społecznej, co może prowadzić do konfliktów i napięć w relacjach rodzinnych.

1.3 SPÓJNOŚĆ PROGRAMU Z KLUCZOWYMI AKTAMI PRAWNYMI

Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z perspektywy prawnej, moralnej, psychologicznej i społecznej. Z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo, którego odmiany określone są w różnych kodeksach i odpowiednio karane. Najczęściej stosowany **artykuł 207 kodeksu karnego** dotyczy znęcania się fizycznego lub moralnego nad członkiem rodziny i brzmi następująco:

Art. 207. [Znęcanie się]

§ 1.

Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 1a.

Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2.

Jeżeli czyn określony w § 1 lub 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3.

Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

Ponadto sprawcy mogą być ścigani na podstawie:

Art. 191. [Zmuszanie do określonego zachowania. Utrudnianie korzystania z lokalu mieszkalnego]

§ 1.

Kto, stosując przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną, zmusza ją lub inną osobę do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 1a.

Tej samej karze podlega, kto w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia stosuje przemoc innego rodzaju uporczywie lub w sposób istotnie utrudniający innej osobie korzystanie z zajmowanego lokalu mieszkalnego.

§ 2.

Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 3.

Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 1a następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 197. [Zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej]

§ 1.

Kto przemocą, groźbą bezprawną lub podstępem doprowadza inną osobę do obcowania płciowego, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

§ 2.

Jeżeli sprawca, w sposób określony w § 1, doprowadza inną osobę do poddania się innej czynności seksualnej albo wykonania takiej czynności, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 3.

Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia:

- 1) wspólnie z inną osobą,
- 2) (uchylony),
- 3) wobec wstępnego, zstępного, przysposobionego, przysposabiającego, brata lub siostry,
- 4) posługując się bronią palną, nożem lub innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem lub środkiem obezwładniającym albo działając w inny sposób bezpośrednio zagrażający życiu,
- 5) wobec kobiety ciężarnej,
- 6) utrwalając obraz lub dźwięk z przebiegu czynu, podlega karze pozbawienia wolności od lat 3 do 20.

§ 4.

Jeżeli sprawca dopuszcza się zgwałcenia wobec małoletniego poniżej lat 15 lub sprawca czynu określonego w § 1-3 działa ze szczególnym okrucieństwem lub następstwem tego czynu jest ciężki uszczerbek na zdrowiu, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

§ 5.

Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1-4 jest śmierć człowieka, sprawca podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8 albo karze dożywotniego pozbawienia wolności.

Poniżej przedstawiono wszystkie kluczowe akty prawne dotyczące zapobiegania przemocy i określające procedury dla różnych podmiotów w odniesieniu do osób stosujących przemoc w rodzinie oraz osób będących ofiarami przemocy domowej:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r., Nr 78, poz. 483 ze zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Postępowania Karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 901, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023r., poz. 172),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 571),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 06 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).

Treść i postanowienia zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej są spójne z najważniejszymi krajowymi i lokalnymi dokumentami podejmującymi problem przemocy w rodzinie, tj.:

1. Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy domowej na lata 2024-2030;

Główne założenia Programu:

- I. Wzrost świadomości społecznej w zakresie zwalczania przemocy w rodzinie oraz poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów i konsekwencji takiego zachowania;

- II. Rozwój, wzmocnienie i upowszechnienie działań prewencyjnych w kontekście przeciwdziałania przemocy domowej;
- III. Poprawa jakości oferowanych usług dla osób dotkniętych lub narażonych na przemoc w rodzinie;
- IV. Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy dla ofiar przemocy domowej, w tym zapewnienie miejsc w placówkach całodobowych oferujących wsparcie;
- V. Intensyfikacja i ulepszenie działań podejmowanych wobec osób stosujących przemoc domową;
- VI. Podniesienie kwalifikacji i kompetencji profesjonalistów świadczących usługi dla osób dotkniętych przemocą domową, włączając w to osoby stosujące przemoc.

2. Gminną Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lasowice Wielkie na lata 2021-2027.

W części dokumentu strategii związanej z zapobieganiem przemocy również wskazywano na działania antyprzemocowe zgodne z zasadniczymi kierunkami polityki Państwa w tym zakresie.

Wykazano zgodność strategicznych celów dotyczących na tamten czas programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dyrektywami i przepisami centralnymi.*

* Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lasowice Wielkie na lata 2021-2027 Str. 31 rozdział 2.2.10

Opisano występowanie zjawiska przemocy na potrzeby analityczne w 2019 r. (Np. W 2019 roku Komenda Powiatowa Policji na terenie gminy **Lasowice Wielkie przeprowadził 76 interwencji w tym 17 domowych**. W toku przeprowadzanych interwencji domowych stwierdzono przypadki przemocy w rodzinie).

Natomiast co równie ważne w strategii wskazano na prowadzone w gminie działania w ramach realizacji ówczesnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- a) prowadzono Punkt Informacyjny dla ofiar przemocy w rodzinie, działający przy Gminnym Punkcie Rozwiązywania Problemów Uzależnień.
- b) przeprowadzono akcję informacyjno-edukacyjną polegającą na rozmieszczeniu na terenie gminy plakatów, ulotek i broszur zawierających najważniejsze informacje dotyczące przeciwdziałaniu przemocy.
- c) placówki oświatowe prowadziły odpowiednie programy profilaktyczne, edukacyjne dla rodziców, nauczycieli i uczniów w zakresie zjawiska przemocy i sposobów jej przeciwdziałania.
- d) prowadzone były tematyczne lekcje wychowawcze i pogadanki profilaktyczne dla uczniów.
- e) organizowane były konkursy plastyczne na temat uzależnień.
- f) uczniom z klas wyższych przedstawiane były informacje na temat właściwego modelu rodziny.
- g) osobom dotkniętym lub zagrożonym przemocą w rodzinie zapewniono udział w zajęciach terapeutyczno-psychologicznych, (których koszt w 2019r. wyniósł 5.500 zł).

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY LASOWICE WIELKIE

2.1 RESPONDENCI, CELE I METODY BADANIA

Badania obejmowały mieszkańców gminy Lasowice Wielkie którzy skończyli 18 rok życia, oraz wybranych uczniów Szkół Podstawowych, w Lasowicach Wielkich oraz Chocianowicach. Respondenci brali udział w ankiecie za pomocą metody sondy internetowej, korzystając z platformy Google Forms.

Korzyści z zastosowania metody sondy internetowej:

Efektywność czasowa: Badanie realizowano w trakcie zajęć szkolnych (w przypadku dzieci) lub w dowolnym czasie (w przypadku dorosłych), co pozwoliło na maksymalną efektywność czasową i ograniczenie zakłóceń w normalnym trybie „dnia codziennego”.

Bezpieczeństwo i anonimowość: Sonda internetowa gwarantuje uczestnikom pełne zachowanie prywatności i anonimowości, co sprzyja szczerym odpowiedziom.

Łatwość dostępu: Respondenci mieli łatwy dostęp do ankiety poprzez platformę online, co zwiększyło chęć udziału w badaniu.

Zautomatyzowany proces: Korzystając z narzędzi online, zbieranie i przetwarzanie danych, odbywa się w sposób zautomatyzowany, co pozwala na szybkie i skuteczne analizy wyników.

Reprezentatywność grupy: Dzięki liczbie **155 uczestników pełnoletnich** oraz **80 uczniów klas przedziału 5-8** możemy uzyskać bardziej reprezentatywne wyniki, co zwiększa wiarygodność i generalizowalność uzyskanych danych.

Celem badania było zidentyfikowanie zagrożeń wynikających ze zjawiska przemocy w środowisku lokalnym, aby następnie dokonać analizy przyczynowo – skutkowej i znaleźć możliwe narzędzia do poprawy ujawnionych zagrożeń.

2.2 OGÓLNOPOLSKA DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc domowa jest w Polsce, podobnie jak w innych krajach, jednym z problemów społecznych, który wymaga podejmowania szeroko zakrojonych działań przeciwdziałających temu zjawisku.

Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy domowej ma dziedziczenie wzorca przemocy ze środowiska pochodzenia. Dzieci wychowujące się w środowisku domowym z problemem

przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc.

Wpływ na stosowanie przemocy domowej może mieć także uzależnienie od alkoholu lub jego nadużywanie. Statystyki pokazują, że wiele osób stosujących przemoc domową w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności.

Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny, mimo że osoby stosujące przemoc często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Coraz częściej przyczyną przemocy domowej jest uzależnienie nie tylko od alkoholu, ale także uzależnienie od innych substancji psychoaktywnych. Zgodnie z danymi przedstawionymi w Raporcie o stanie narkomanii w Polsce – w 2018 r. odsetek populacji w wieku 15–64 lata sięgających po narkotyki wynosił 5,4%.

Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej w oparciu o postanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizowanego w różnych perspektywach czasowych zlecało przeprowadzenie badań mających na celu zdiagnozowanie zjawiska przemocy domowej. Badania realizowano co dwa lata wskazując w nich szczególne obszary poddawane analizie.

W 2019 r. na zlecenie Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej było realizowane badanie pn. „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie”, które pokazało, że zwiększa się świadomość Polaków na temat zjawiska przemocy domowej, jak i na temat mechanizmów doznawania przemocy.

Na poziomie deklaratywnym zdecydowana większość Polaków nie myśli o przemocy domowej w sposób stereotypowy i potrafi zidentyfikować zachowania, które świadczą o występowaniu przemocy. Badanie pokazało, że ok. 85%–90% Polaków identyfikuje różne sytuacje, które świadczą o występowaniu przemocy jako nieakceptowalne, co może świadczyć o coraz większej świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej. Nadal jednak około 10% dorosłych osób uznaje różnego rodzaju przemocowe zachowania za normalne.

Kobiety i mężczyźni nieco różnią się w tym, jak postrzegają przemoc. W największym stopniu w odniesieniu do stwierdzenia „Rodzice mają prawo bić swoje dzieci”, z którym zgadza się 13% mężczyzn i 5% kobiet. Ogólną regułą jest to, że mężczyźni w większym zakresie akceptują dopuszczalność analizowanych w badaniu przejawów przemocy.

Najbardziej kontrowersyjna opinia na temat przemocy domowej to stwierdzenie „Ofiary przemocy domowej akceptują swoją sytuację”. W tym przypadku Polacy są podzieleni niemal po równo – około 40% zgadza się z tym poglądem i tyle samo nie zgadza, pozostałe osoby nie mają wyrobionego zdania.

Osoby, które uważają, że z różnych powodów lepiej nie wtrącać się w życie rodzin doznających przemocy, stanowią około kilkunastu procent ogółu społeczeństwa. Zdaniem ekspertów w praktyce waga tego problemu jest większa, bo ludzie, którzy realnie obserwują przemoc w swoim otoczeniu, rzeczywiście boją się reagować lub też nie wiedzą, co powinni zrobić. Z tego względu działania edukacyjne i kampanie społeczne powinny koncentrować się również na świadkach przemocy i na tym, jak należy reagować w sytuacji bycia świadkiem przemocy.

W 2019 r. ówczesny Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zlecił przeprowadzenie badania, z którego wynika wysoka skuteczność programów dla osób stosujących przemoc domową. Badanie pn. „Skuteczność oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie” pokazało, że programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową oceniane są jako skuteczne (82,9%) przez osoby prowadzące

programy. Członkowie zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych również w większości oceniali programy jako skuteczne.

W 2021 r. na zlecenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej zostało przeprowadzone badanie „Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci”. Głównym celem badania było dokonanie diagnozy skali zjawiska przemocy domowej wobec dzieci w Polsce. Według Polaków najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy domowej wobec dzieci była przemoc psychiczna. W drugiej kolejności najczęściej występujące to: zaniedbanie oraz przemoc fizyczna. Prawie co piąte dziecko w Polsce doznawało przemocy fizycznej (19%) i psychicznej (18%). 9% doznało przemocy ekonomicznej, a 8% seksualnej.

Nieznacznie częściej osobą stosującą przemoc był mężczyzna. 54% mężczyzn przyznało, że zdarzyło im się dać dziecku klapsa, w porównaniu do 45% kobiet. Co piąty Polak przyznał, że były sytuacje, kiedy obrażał, zwymyślał dziecko oraz uderzył je dłonią po ciele a 15% przyznaje, że zdarzyło mu się zastraszać dziecko (odpowiednio 13%, 15% oraz 9% w przypadku kobiet). 38% dzieci poniżej 18 lat dostało od rodzica/opiekuna klapsa. 16% dzieci poniżej 18. roku życia było obrażane i wyzywane, 12% zostało kiedykolwiek uderzone dłonią po ciele, a 8% doznaje/doznawało zastraszania.

Większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu, podjęła w związku z tym działania. Była to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu (26%) oraz zgłoszenie na Policję (20%) czy do pomocy społecznej (18%). Osoby, które nie podjęły żadnych działań w związku z zauważeniem występowania przemocy, przyznały, że nie zrobiły tego głównie ze względu na poczucie, że nie chcą się wtrącać (19%) i z obawy, strachu (19%). Polacy ocenili swoją wiedzę dotyczącą przemocy domowej na dość wysoką. Prawie połowa (49%) uważa, że wie o przemocy domowej wobec dzieci dużo lub sporo (43%).

Zdaniem prawie co trzeciego Polaka (34%) problem przemocy domowej wobec dzieci w trakcie pandemii nasilił się. Osoby, które miały kontakt z instytucjami lub korzystały z ich pomocy w czasie pandemii, generalnie oceniają, że spadła ich dostępność, natomiast nie wpłynęło to znacząco na pogorszenie się skuteczności otrzymanej pomocy.

Doświadczenia przemocy w dzieciństwie w bardzo dużym stopniu rzutują na dorosłe życie. Wyniki badania pokazały, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje, że w dzieciństwie doświadczał przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Przemocy najczęściej dopuszczali się członkowie najbliższej rodziny: ojciec, matka, rodzeństwo.

Zdecydowana większość Polaków (81%) była również świadoma, że dziecko doznaje przemocy również wtedy, gdy widzi przemoc między swoimi rodzicami.

Polacy byli prawie jednomyślni w przekonaniu, że każdy, kto dostrzega przemoc w rodzinie wobec dziecka, powinien zareagować.

W 2022 r. Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej zleciło przeprowadzenie badań na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie wśród kolejnej grupy osób, która może być szczególnie narażona na stosowanie przemocy domowej, tj. wśród osób starszych i niepełnosprawnych. Z przeprowadzonych badań wynika, że wśród osób niepełnosprawnych najczęściej była wskazywana przemoc psychiczna (jej doznawanie zadeklarowało 78,1% osób niepełnosprawnych biorących udział w badaniu) oraz fizyczna (57,8%). W przypadku osób starszych – przemoc psychiczna (87,3%), fizyczna (43,1%) i ekonomiczna (43,1%). Podobnie w przypadku osób starszych i osób niepełnosprawnych – przemoc psychiczna (70,2%) oraz fizyczna (45,2%) i ekonomiczna (41,1%).

Najczęściej występującą formą przemocy wobec osób starszych była przemoc psychiczna, a następnie przemoc fizyczna, ekonomiczna i zaniedbanie, a najrzadziej natomiast przemoc seksualna .

Przemocy fizycznej doznawały najczęściej osoby niepełnosprawne – 57,8% respondentów z tej grupy; w następnej kolejności osoby starsze niepełnosprawne – 45%; najrzadziej, ale równie

często osoby starsze. Przemocy psychicznej najczęściej doznawały osoby starsze 87%, osoby niepełnosprawne 78%. Natomiast osoby starsze niepełnosprawne wskazały, że doznają przemocy psychicznej w 7%. Inaczej wyglądała sytuacja w przypadku przemocy seksualnej, której wśród badanych najczęściej doznawały osoby niepełnosprawne – co piąty badany z tej grupy; a w dalszej kolejności także co 6. osoba starsza niepełnosprawna oraz co 8. badana osoba starsza. Przemoc ekonomiczna była najczęściej doznana przez osoby starsze – 43% i osoby starsze niepełnosprawne – 41%. Doznawała jej też co trzecia badana osoba niepełnosprawna.

Zaniedbania doznała co trzecia badana osoba starsza, 3% osób starszych niepełnosprawnych i co piąta badana osoba niepełnosprawna.

Jednym z ważniejszych wniosków płynących z pogłębionych wywiadów jakościowych, które dotyczyły rodzajów przemocy, jakiej doznają osoby starsze i osoby niepełnosprawne, jest to, że niemalże zawsze różne formy przemocy łączyły się ze sobą i były stosowane razem lub naprzemiennie w stosunku do tej samej osoby.

Osobą stosującą przemoc domową wobec osób starszych i niepełnosprawnych byli najczęściej mężczyźni z najbliższego środowiska domowego: mężowie, partnerzy, ojcowie, a rzadziej dorośli synowie.

Najczęściej wskazywane przejawy przemocy wobec osób starszych i niepełnosprawnych to znieważanie, wyzwiska, ośmieszanie, lekceważenie, zastraszanie, szantażowanie, zabieranie/używanie własności osoby starszej bez jej zgody, popychanie, szturchanie, zabieranie pieniędzy.

2.3 DANE DEMOGRAFICZNE/ STATYSTYCZNE GMINY LASOWICE WIELKIE

(Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych, pierwsze półrocze 2023)

Lasowice Wielkie to gmina wiejska położona w województwie opolskim, w powiecie kluczborskim, o powierzchni **210** km². Ogółem liczba ludności gminy Lasowice Wielkie wynosi **6373** mieszkańców, w tym **3131** mężczyzn i **3242** kobiet.

Migracje wewnętrzne na pobyt stały wyniosły wg. danych statystycznych: napływ 17 osób, odpływ 23 osób (imigracja 5 osoby), tak więc saldo migracji wyniosło -6 osób. Ruch naturalny ludności: urodzenia żywe: 27 mieszkańców, a zgony 34 mieszkańców, tak więc przyrost naturalny był ujemny i wyniósł -7 osób.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych według gminy wyniosła **120** osób. (długotrwale bezrobotni: 63 osoby). Natomiast według innego podziału niż PKD pracuje 2005 mieszkańców gminy.

2.4 ANALIZA DANYCH Z BADAŃ WŚRÓD PEŁNOLETNICH MIESZKAŃCÓW GMINY

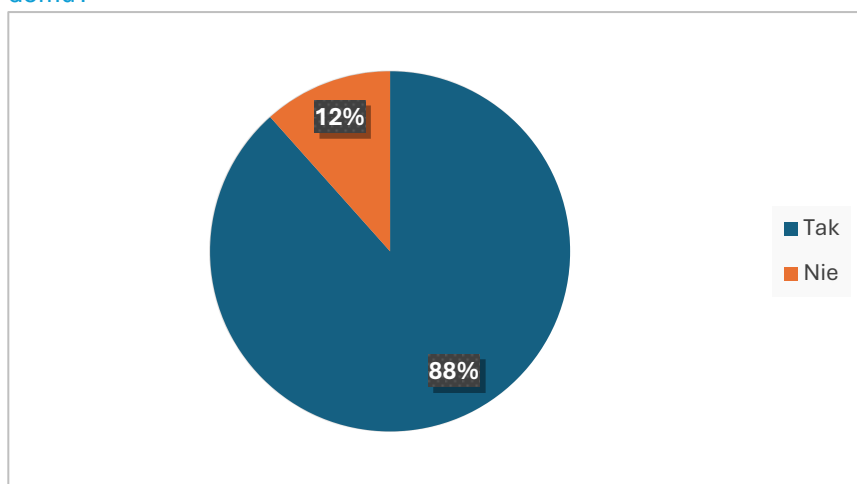
Pierwsze pytanie jakie zostało zadane dorosłym mieszkańcom gminy Lasowice Wielkie brzmiało: Czy w ciągu ostatniego roku doświadczyłeś/łaś jakiegokolwiek formy przemocy w swoim domu?

Większość respondentów (88,4%) nie doświadczyła żadnej formy przemocy w swoim domu w ciągu ostatniego roku. Jednakże istnieje mniejszy odsetek respondentów, jedna piąta badanych mieszkańców (11,6%), którzy zgłosili doświadczenie jakiegokolwiek formy przemocy w swoim domu.

Wskazuje to na to, że mimo że większość respondentów nie doświadczyła przemocy w swoim domu, nadal istnieje grupa osób, która doświadcza tego problemu, co wymaga uwagi i działań ze strony lokalnych instytucji i organizacji.

Poniżej wykres kołowy obrazujący odpowiedzi.

Wykres 1. Czy w ciągu ostatniego roku doświadczyłeś/łaś jakiegokolwiek formy przemocy w swoim domu?

W kolejnym pytaniu zapytaliśmy osoby które zgłosiły doświadczenie przemocy w swoim domu o rodzaj/formę tej przemocy. Pytanie było wielokrotnego wyboru. Najwięcej (32,7%) ankietowanych wskazało na sytuację przemocową związaną z agresją słowną lub obrażaniem. Odpowiedzi obrazuje poniższa tabela.

Tabela 1.

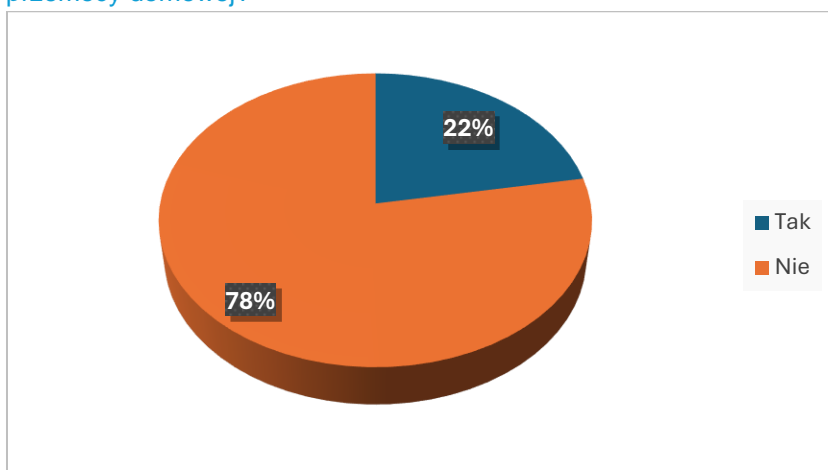
Sytuacja której doświadczył respondent zgłaszający przemoc w swoim domu	Procent zgłaszających
Przemoc fizyczna wobec zwierząt domowych.	5,1%
Agresywne lub obraźliwe słowa.	32,7%
Uderzanie, szarpanie, kopanie.	3,2%
Szantażowanie.	4,7%

Zawstydzanie, wyśmiewanie, poniżanie.	18,3%
Niszczenie przedmiotów w domu.	6,9%
Izolowanie od rodziny i znajomych.	7,2%
Kontrola lub odmowa dostępu do środków finansowych.	10%
Inna forma przemocy	9%
Osoby potwierdzające brak doświadczenia przemocy	49,2%

Wnioski z ankiety dotyczącej obaw o doświadczanie przemocy domowej przez kogoś w rodzinie lub sąsiedztwie są następujące: 22,2% respondentów przyznało, że kiedykolwiek mieli obawy, że ktoś w ich rodzinie lub sąsiedztwie doświadcza przemocy domowej. Większość respondentów 77,8% nie wyraziła takich obaw.

Odpowiedzi sugerują, że istnieje istotna grupa osób, która miała obawy dotyczące przemocy domowej w ich otoczeniu, co podkreśla znaczenie świadomości społecznej i działań mających na celu zwalczanie przemocy w rodzinie i sąsiedztwie.

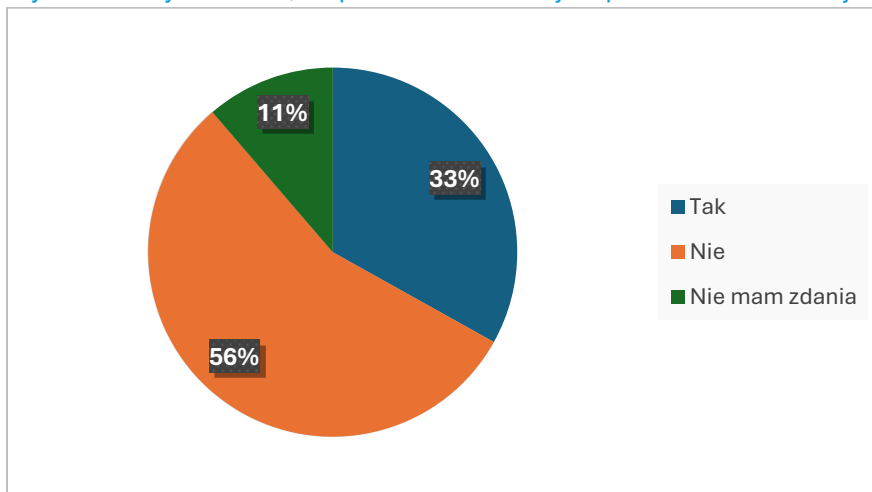
Wykres 2. Czy kiedykolwiek obawiałeś/aś się, że ktoś w Twojej rodzinie lub sąsiedztwie doświadcza przemocy domowej?

Wnioski z ankiety dotyczącej percepcji przemocy domowej w społeczności są następujące: 33,1% respondentów uważa, że przemoc domowa jest problemem w naszej społeczności. 11,3% respondentów nie ma jednoznacznego zdania na ten temat. Jedynie 55,6% respondentów nie uważa, że przemoc domowa stanowi problem w społeczności.

Wyniki sugerują, że około jedna trzecia respondentów świadoma jest istnienia problemu przemocy domowej w społeczności, co może wskazywać na potrzebę podjęcia działań prewencyjnych oraz wsparcia dla ofiar przemocy, jednakże ponad połowa mieszkańców nie dostrzega przejawów przemocy.

Wykres 3. Czy uważasz, że przemoc domowa jest problemem w naszej społeczności?

Jeśli chodzi o ogół badanych mieszkańców gminy Lasowice Wielkie zarówno tych deklarujących że doświadczyli jakiejś formy przemocy w swoim domu, jak i tych deklarujących odwrotnie to **96,8%** nie korzystało z pomocy lub wsparcia oferowanego ofiarom przemocy domowej. Natomiast **3,2%** wskazuje że z takiej pomocy korzystało.

W szóstym pytaniu (wielokrotnego wyboru) poprosiliśmy mieszkańców gminy o wskazanie miejsc gdzie w ich przekonaniu ofiara przemocy może szukać pomocy. Najwięcej bo **61% osób** odpowiadających na pytanie zaznaczyło odpowiedź: Niebieska Linia, następnie **43% osoby** uważa że warto szukać pomocy wśród funkcjonariuszy policji. Ośrodek Pomocy Społecznej wskazało podobnie **41% osób**, Fundacje i organizacje zaznaczyło **30% osób**, a **11%** instytucje oświatowe. Z tego pytania można wywnioskować że mieszkańcy gminy wiedzą gdzie szukać pomocy w przypadku przemocy domowej.

Natomiast wyniki kolejnego pytania sugerują, że problem bagatelizowania lub ignorowania przemocy domowej przez społeczność jest dość powszechny. Tak więc **57,6%** respondentów uważa, że przemoc domowa jest często bagatelizowana lub ignorowana przez społeczność. **31,5%** respondentów uważa, że zjawisko to występuje czasami. Co piąty **9,9%** respondentów uważa, że przemoc domowa jest rzadko bagatelizowana lub ignorowana przez społeczność. Tylko **1%** respondentów zgłosił, że przemoc domowa jest: nigdy bagatelizowana lub ignorowana przez społeczność.

Ósme, kolejne pytanie było pytaniem sondażowym a wyniki tego sondażu przedstawia tabela poniżej.

Tabela 2.

Pytanie sondażowe	Tak	Nie	Nie mam zdania
Czy uważasz, że przemoc domowa ma wpływ na ogólny poziom bezpieczeństwa w naszej gminie?	30,2%	46,4%	23,4%
Czy uważasz, że przemoc domowa jest bardziej powszechna w pewnych grupach społecznych (np. wśród osób starszych, młodych, kobiet, mężczyzn)?	55,2%	20,3%	24,5%
Czy uważasz, że edukacja na temat przemocy domowej powinna być częścią programu nauczania w szkołach?	81%	3%	16%
Czy uważasz, że policja i organy ścigania powinny podejmować bardziej zdecydowane działania wobec przypadków przemocy domowej?	87,6%	3,3%	9,1%
Czy uważasz, że ofiary przemocy domowej powinny mieć łatwiejszy dostęp do schronisk i innych form pomocy?	95,2%	1,3%	3,5%
Czy kiedykolwiek uczestniczyłeś/aś w inicjatywach społecznych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej?	20,1%	69,3%	10,6%

Interpretując wyniki kolejnego pytania, można stwierdzić, że istnieje silne poparcie społeczne dla zgłaszania przypadków przemocy domowej odpowiednim instytucjom. Pomimo tego, że istnieje pewna niepewność lub trudność w ocenie dla niektórych respondentów, nie ma przeciwników zgłaszania przemocy domowej.

90,2% respondentów zgadza się z tym, że osoby będące świadome przypadków przemocy domowej powinny zgłaszać je odpowiednim instytucjom. **9,8%** respondentów uważa, że jest to kwestia trudna do oceny lub trudno im wyrazić jednoznaczną opinię. **Żaden** z respondentów nie wyraził sprzeciwu wobec zgłaszania przypadków przemocy domowej.

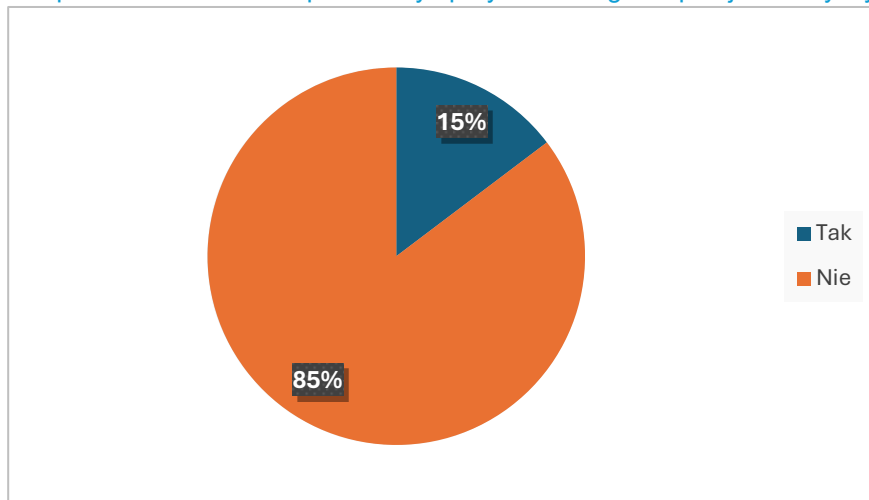
Pytanie następne dotyczy kontrowersyjnej kwestii związanej z metodami wychowawczymi i stosowaniem przemocy wobec dzieci. Wyniki wskazują, że:

14,7% respondentów zgadza się z tym, że rodzic ma prawo użyć klapsa jako formy wychowania w sytuacji, gdy dziecko sprawia problemy wychowawcze, jest aroganckie i nieposłuszne.

Zdecydowana większość, tj. 85,3% respondentów, nie zgadza się z takim podejściem. Pytanie to budzi dyskusje na temat granicy między akceptowalnymi formami wychowania a przemocą wobec dzieci. Odpowiedzi wskazują na tendencję do odrzucenia stosowania przemocy fizycznej w procesie wychowania i podkreślają znaczenie poszukiwania alternatywnych, bardziej konstruktywnych metod radzenia sobie z trudnościami wychowawczymi.

Jednak trochę ponad jedna piąta ankietowanych akceptuje przysłowiowego klapsa.

Wykres 4. Czy według Ciebie w sytuacji kiedy dziecko sprawia problemy wychowawcze, jest aroganckie i nieposłuszne rodzic ma prawo użyć przysłowiowego klapsa jak formy wychowania?

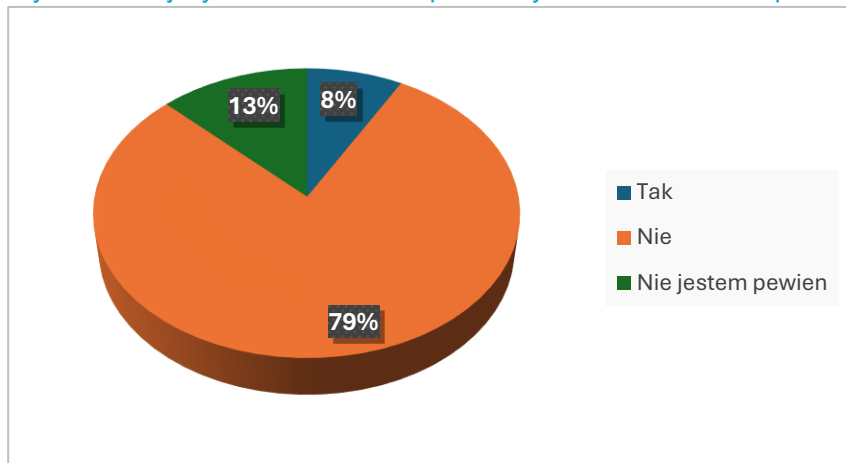
Pytanie jedenaste z kolei rzuca światło na poziom świadomości i doświadczenia przemocy wobec dzieci w społeczności lokalnej. Wyniki są następujące:

79,2% respondentów deklaruje, że nie byli świadkami przemocy wobec dziecka w swojej społeczności.

12,7% respondentów jest niepewnych co do tego, czy byli świadkami takich przypadków. Ponad jedna piąta, tj. 8,1% respondentów, odpowiedziała twierdząco na to pytanie, co sugeruje, że przemoc wobec dzieci może być obecna w ich społeczności.

Wyniki te mogą być zastanawiające, sugerując, że mimo iż większość respondentów nie doświadczyła bezpośrednio przemocy wobec dzieci, istnieje pewna liczba osób, które miały takie doświadczenia lub są niepewne co do ich występowania w społeczności lokalnej. Może to wskazywać na potrzebę zwiększenia świadomości na temat przemocy wobec dzieci oraz promowanie działań mających na celu jej zapobieganie i zwalczanie.

Wykres 5. Czy byłeś/łaś świadkiem przemocy wobec dziecka w społeczności lokalnej?

Przedstawiona poniżej tabela obrazuje jaką sytuację zaobserwowali świadkowie przemocy wobec dzieci. A pytanie brzmiało dokładnie:

Jeśli odpowiedziałeś/łaś "tak" na poprzednie pytanie zaznacz których z wymienionych poniżej sytuacji byłeś/łaś świadkiem (wybierz jedną lub kilka odpowiedzi, jeśli nie doświadczyłeś/łaś żadnej z tych sytuacji zaznacz tylko jedną ostatnią odpowiedź)?

Tabela 3.

Sytuacja której doświadczył respondent zgłaszający przemoc wobec dzieci.	Procent zgłaszających
Agresywne słowa lub poniżające komentarze.	33,4%
Obrażanie lub upokarzanie.	9,8%
Używanie klapsów lub innych form fizycznej kary.	7,1%
Bicie (lub bicie przy użyciu przedmiotu).	4,7%
Molestowanie seksualne lub nieodpowiednie dotykanie.	0%
Ignorowanie potrzeb dziecka lub zaniedbywanie opieki.	16,7%
Zaniedbywanie podstawowych potrzeb (np. brak jedzenia, czystości).	1,2%
Ekspozycja na przemoc domową między dorosłymi.	4,1%
Uwiedzenie dziecka do zażywania narkotyków lub alkoholu.	0%
Przemoc kulturowa lub religijna.	0%
Inne (proszę podać).	7,5%
Nie byłem/byłam świadkiem przemocy w naszej społeczności lokalnej	70,8%

Odpowiedzi na następane pytanie (pytanie 13) również przedstawiono w formie tabeli. Dotyczy ono przekonań mieszkańców co do powodów przemocy.

Tabela 4.

Powody przemocy domowej jakie wskazywali respondenci	Procent respondentów
Problemy z kontrolą emocji i agresją.	32,7%
Nierozwiązane konflikty rodzinne.	5,1%
Nadużycie alkoholu lub narkotyków.	42,8%
Doświadczenie przemocy w dzieciństwie.	2,3%
Zaburzenia psychiczne, takie jak depresja lub zaburzenia osobowości.	5,5%
Nierówności w relacji partnerskiej (np. dominacja, kontrola).	2,7%
Trudności finansowe lub bezrobocie.	7,7%

Pozostali ankietowani wskazywali na inne przyczyny lub pisali że wszystkie wymienione są istotne”.

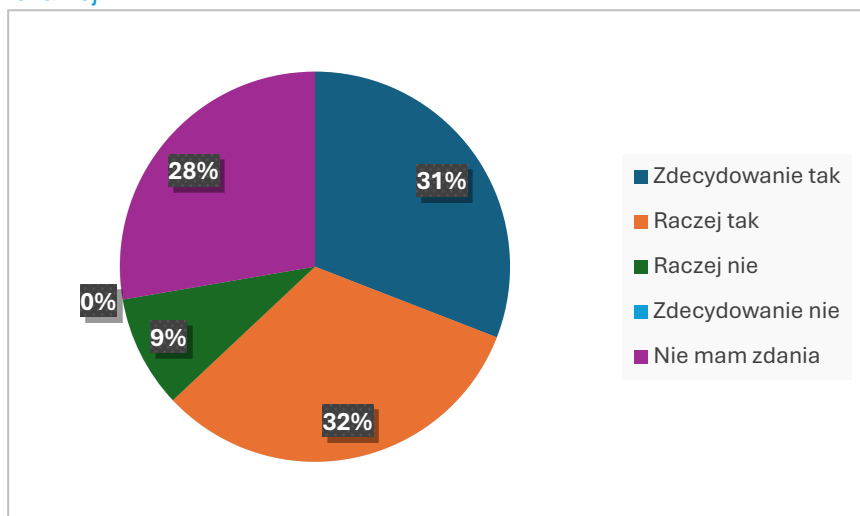
W przedostatnim pytaniu (wielokrotnego wyboru) chcieliśmy dowiedzieć się jakiego zdania są mieszkańcy co do kształtu samego programu przeciwdziałania przemocy i tak najczęściej respondentów jako ważne uznała zwiększenie dostępności pomocy dla ofiar przemocy **69,7%**. Niewiele mniej osób wskazuje na edukację społeczeństwa **65,4%** oraz surowsze kary dla sprawców **63,3%**. Natomiast na większe zaangażowanie społeczności w działania przeciwko przemocy wskazało **29%**. Inne odpowiedzi to np. dobra koordynacja wszystkich zaangażowanych instytucji.

Odpowiedzi na ostatnie pytanie sugerują, że istnieje powszechne poczucie, że hejt i inne formy cyberprzemocy w sferze Internetu stanowią problem w społeczności lokalnej. Oto analiza:

32,9% respondentów zdecydowanie potwierdza, że jest to problem. 39,7% wyraża przekonanie, że raczej tak jest to problem. Tylko 12,3% uważa, że to raczej nie jest problem. Istotne jest to, że żaden z respondentów nie stanowczo odrzuca faktu, że hejt i cyberprzemoc są problemem, co może sugerować, że jest to powszechnie uznawane za istotny problem w społeczności.

Te wyniki sugerują, że społeczność lokalna dostrzega istnienie problemu związanego z hejtem i cyberprzemocą w Internecie i może być gotowa podjąć działania mające na celu jego zwalczanie lub zapobieganie.

Wykres 6. Hejt lub inna forma cyberprzemocy w sferze Internetu to problem w naszej społeczności lokalnej?

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ WŚRÓD UCZNIÓW KLAS 5-6 SZKÓŁ PODSTAWOWYCH Z TERENU GMINY LASOWICE WIELKIE

3.1 ANALIZA DANYCH Z BADAŃ WŚRÓD UCZNIÓW

Pierwsze pytanie postawione uczniom klas 5-8 w anonimowej ankiecie metodą sondy elektronicznej w której wzięło udział łącznie **80 uczniów** to pytanie sondażowe. Analiza odpowiedzi na to pytanie sugeruje, że większość uczniów nie doświadczyła osobistego uczucia niewłaściwego traktowania w swoim domu, a także nie widziała, jak ktoś inny był traktowany w sposób agresywny lub obraźliwy.

Co do drugiego pytania, większość uczniów (45,4%) zdecydowanie twierdzi, że nie widziała, jak ktoś inny był traktowany w sposób agresywny lub obraźliwy w ich domu. Jednakże, istnieje 13,6% respondentów, którzy raczej widzieli takie sytuacje, a niewiele bo 2,2% przyznaje zdecydowanie, że widziało, co może sugerować, że mimo wszystko zdarzają się incydenty agresji lub obraźliwego traktowania w niektórych rodzinach.

Ogólnie rzecz biorąc, wyniki sugerują, że większość uczniów w tej grupie wiekowej czuje się bezpiecznie w swoim domu, ale warto zwrócić uwagę na mniejszą, ale istniejącą grupę osób, które mogą doświadczać niewłaściwego traktowania lub być świadkami przemocy w swoim otoczeniu domowym. Wyniki całościowe tego pytania przedstawiono w tabeli.

Tabela 5.

Pytanie sondażowe	Zdecydowanie Tak	Raczej Tak	Raczej Nie	Zdecydowanie Nie
Czy kiedykolwiek czułeś/aś się niewłaściwie traktowany/a przez kogoś w swoim domu?	1%	11,9%	41,4%	45,7%
Czy kiedykolwiek widziałeś/aś, jak ktoś inny był traktowany/aw sposób agresywny lub obraźliwy w Twoim domu?	2,2%	13,6%	38,8%	45,4%

Kolejne drugie postawione uczniom pytanie brzmiało: „Napisz swoimi słowami co rozumiesz Ty pod pojęciem przemocy domowej (z czym Ci się kojarzy)?”

Najwięcej dzieci odpowiedziało że przemoc kojarzy im się z: „biciem lub biciem dzieci” czyli na ogół pierwsze skojarzenie szło w stronę przemocy fizycznej.

Pojawiły się też odpowiedzi takie jak: „krzyczenie, obrażanie, wyśmiewanie lub złe traktowanie”. Można tutaj dodać że w większości badanych w Polsce dzieci odpowiada na takie pytanie podobnie.

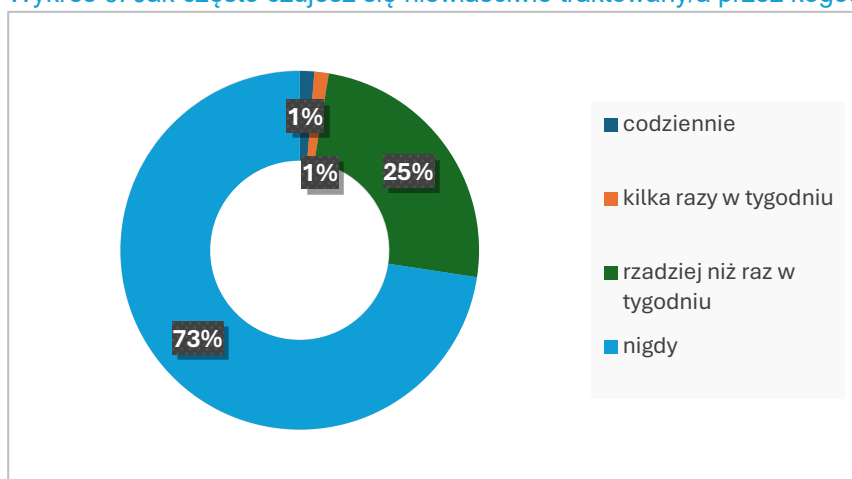
Następnie ankietowanych młodych ludzi zapytano (pytanie wielokrotnego wyboru) o to których z wymienionych sytuacji doświadczyli w swoim domu. Większość bo **71,9%** badanych uczniów nigdy nie doświadczyła przemocy w swoim domu. Najwięcej bo **11,7%** badanych wskazało na obraźliwe lub agresywne słowa, a **4,2%** wskazało na kary cielesne np. klapsy, tyle samo osób zaznaczyło odpowiedź niszczenie przedmiotów należących do mnie. Po 2% zebrały odpowiedzi: przemoc fizyczna wobec zwierząt domowych i zawstydzanie w obecności innych.

Analiza odpowiedzi na kolejne pytanie sugeruje, że większość uczniów nie doświadcza częstego niewłaściwego traktowania w swoim domu.

72,6% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie czują się niewłaściwie traktowani przez kogoś w swoim domu. To znacząca większość i może wskazywać na relatywnie zdrowe relacje rodzinne w tej grupie. 24,8% respondentów odpowiedziało, że rzadziej niż raz w tygodniu odczuwają niewłaściwe traktowanie.

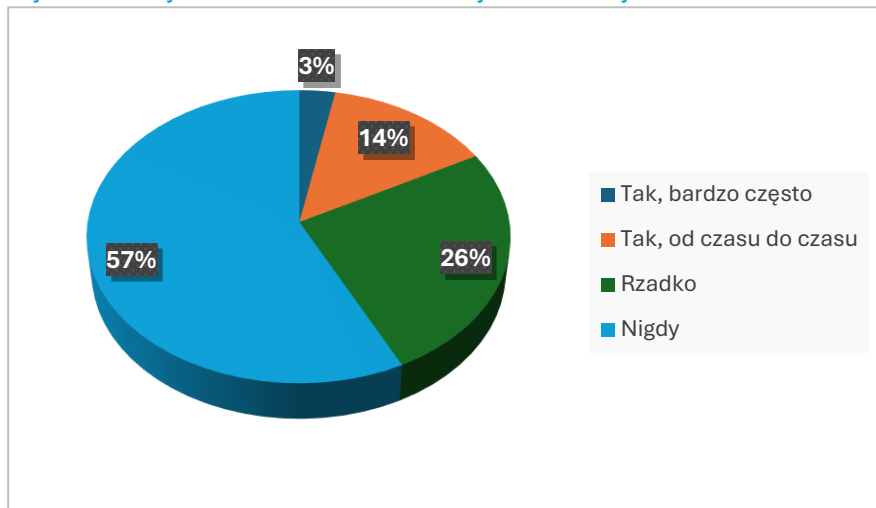
Jedynie łącznie 2,6% uczniów przyznało, że codziennie lub kilka razy w tygodniu czują się niewłaściwie traktowani, co jest stosunkowo niskim wynikiem, ale jednocześnie sygnalizuje istnienie sytuacji rodzinnych wymagających uwagi i wsparcia.

Wykres 6. Jak często czujesz się niewłaściwie traktowany/a przez kogoś w swoim domu?

Natomiast 57,3% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie doświadczyli sytuacji, w której ktoś w ich domu krzyczał na nich lub na innych domowników. To znacząca grupa osób, sugerująca relatywnie spokojne i ciche domowe środowisko. 26% uczniów odpowiedziało, że sytuacje, w których ktoś w ich domu krzyczał zdarzają się rzadko, 14,1% uczniów odpowiedziało, że takie sytuacje zdarzają się od czasu do czasu, co wskazuje na to, że w niektórych domach podniesiony głos może być bardziej powszechnym zjawiskiem. Jedynie 3% uczniów przyznało, że ktoś w ich domu bardzo często krzyczy.

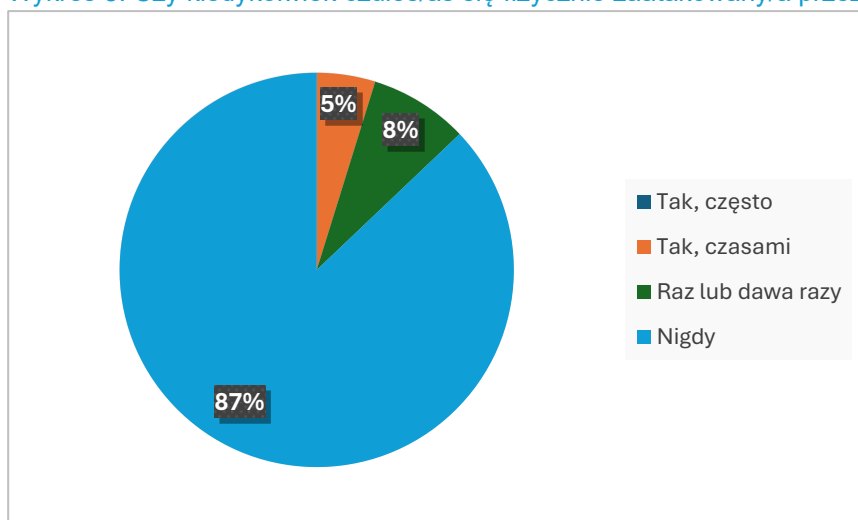
Wykres 7. Czy ktoś w Twoim domu kiedykolwiek krzychał na Ciebie lub na innych domowników.

Odpowiedzi na szóste pytanie sugeruje, że większość uczniów nigdy nie doświadczyła fizycznego ataku w swoim domu. 87,1% uczniów zadeklarowało, że nigdy nie czuli się fizycznie zaatakowani przez kogoś w swoim domu. To bardzo pozytywny wynik, sugerujący, że większość uczniów żyje w bezpiecznym i pozbawionym przemocy fizycznej środowisku domowym.

8,1% respondentów odpowiedziało, że doświadczyli takiej sytuacji raz lub dwa razy. 4,8% uczniów przyznało, że czasami doświadczają fizycznego ataku w swoim domu. To stosunkowo niewielka grupa, ale sygnalizuje istnienie domowych sytuacji wymagających interwencji i wsparcia. Przy czym nikt z badanych nie zaznaczył odpowiedzi często.

Wykres 8. Czy kiedykolwiek czuleś/aś się fizycznie zaatakowany/a przez kogoś w swoim domu?

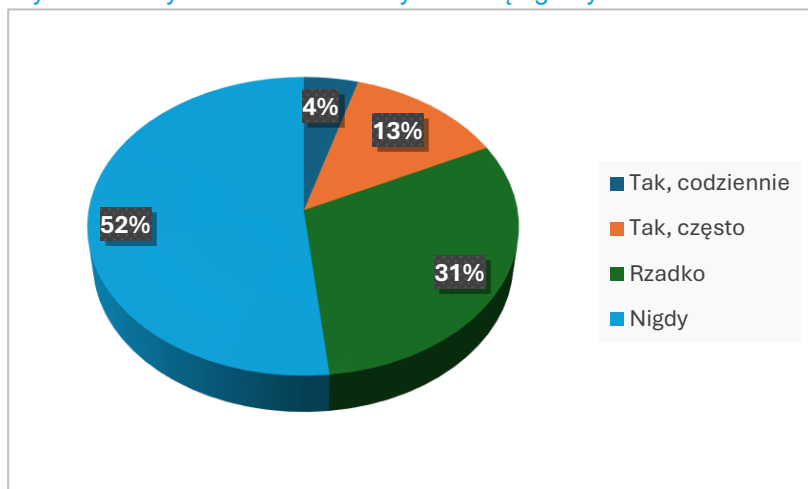

Ponad to w następnym pytaniu **96%** uczniów zadeklarowało, że nigdy nie widzieli, jak ktoś inny był fizycznie zaatakowany w swoim domu. To bardzo pozytywny wynik, sugerujący, że większość uczniów nie doświadczyła widoku przemocy fizycznej w swoim otoczeniu domowym. Jedynie **4%** respondentów odpowiedziało, że widzieli takie sytuacje rzadziej niż raz w tygodniu.

Pytanie kolejne dotyczy istotnego aspektu atmosfery domowej, który może wpływać na dobre samopoczucie oraz relacje między domownikami.

Wyniki sugerują, że większość respondentów 51,7% nie doświadcza używania agresywnych i obraźliwych słów w swoim domu, co może świadczyć o pozytywnej atmosferze w tych rodzinach. 30,6% respondentów stwierdziło, że takie słownictwo jest używane rzadko, Istnieje też grupa respondentów 13,2%, która zauważyła częste używanie agresywnych i obraźliwych słów, co może wskazywać na poważniejszy problem w relacjach między członkami rodziny, a 4,5% zaznaczyło odpowiedź codziennie. Te wyniki mogą być istotne dla podejmowania działań mających na celu poprawę jakości życia domowego oraz zapewnienie bezpiecznej i wspierającej atmosfery dla wszystkich domowników.

Wykres 9. Czy w Twoim domu używane są agresywne i obraźliwe słowa?

Odpowiedzi na dziewiąte pytanie obrazuje tabela. Większość uczniów 85% wskazało że nikt nie stosuje wobec nich przemocy, dość liczną grupę stanowią uczniowie 17,3% którzy wskazują na rodzeństwo.

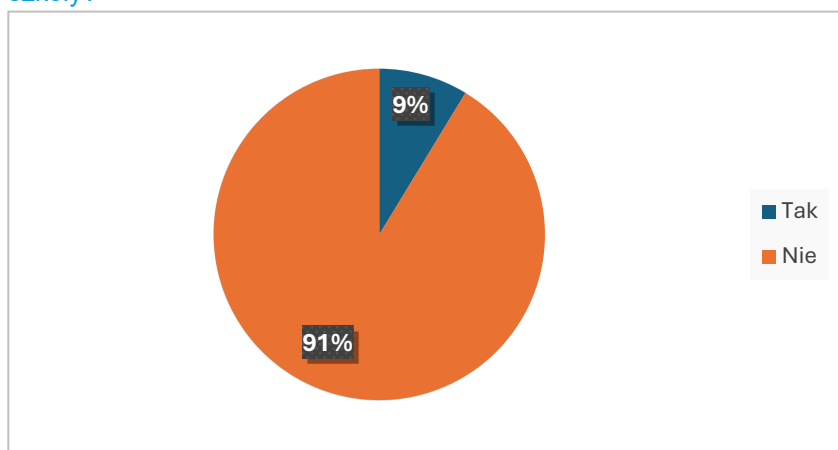
Tabela 6. Kto stosował wobec Ciebie lub innych członków rodziny wymienione w ostatnich pytaniach formy przemocy (wybierz jedną lub kilka odpowiedzi, jeśli nikt zaznacz tylko jedną ostatnią odpowiedź)?

Wskazany członek rodziny	Procent zgłaszających
Tata	4,1%
Mama	2%
Macocho	0%
Ojczym	0%
Brat lub siostra	17,3%
Dalsza rodzina (dziadek, babcia, ciocia, wujek)	1,3%
Nikt nie stosuje wobec mnie przemocy	85%

Wyniki następnego pytania w którym spyaliśmy kto zdaniem ucznia jest ofiarą przemocy jeśli ona występuje wskazują, że większość respondentów **84,4%** zgłosiła, że w ich domu nie ma występowania przemocy. Jednakże **16,7%** wskazało, że przemoc może dotyczyć brata lub siostry (co pokrywa się z poprzednim pytaniem, a **2%** wskazało matkę. Pozostałe odpowiedzi, takie jak babcia lub dziadek, tata, macocha, oraz ojczym, uzyskały 0% odpowiedzi.

Kolejne postawione pytanie wskazuje, że zdecydowana większość uczniów 90,2% twierdzi, że nie jest im znana żadna sytuacja przemocy domowej występująca u koleżanki lub kolegi ze szkoły. Natomiast 9,8% respondentów przyznało, że są świadomi takich sytuacji. Może to sugerować, że przemoc domowa wśród rówieśników nie jest powszechnym zjawiskiem wśród tej grupy uczniów. Jednak istnienie takiej świadomości w nielicznej grupie może wskazywać na potrzebę świadomości i wsparcia dla tych uczniów oraz ich kolegów i koleżanek.

Wykres 10. Czy znana jest Ci sytuacja przemocy domowej występująca u koleżanki lub kolegi ze szkoły?

Następne trzy pytania zadane uczniom klas 5-8 z terenu gminy Lasowice Wielkie dotyczą przemocy rówieśniczej i tak odpowiedzi na pierwsze sondażowe pytanie obrazuje tabela

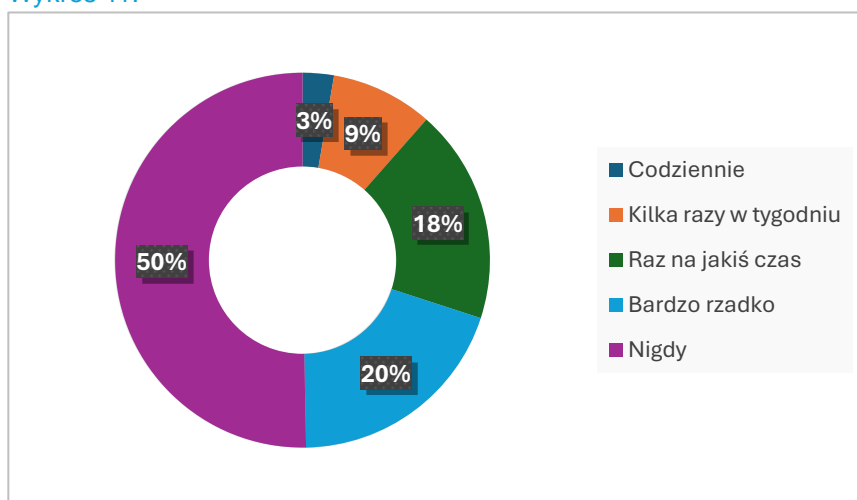
Tabela 7.

Pytanie sondażowe	Zdecydowanie	Raczej	Raczej	Zdecydowanie
	Tak	Tak	Nie	Nie
Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/łaś przemocy słownej lub emocjonalnej ze strony innych uczniów?	12,7%	16,6%	40,1%	30,6%
Czy zdarzały się sytuacje, w których byłeś/byłaś zastraszany/a lub bity/a przez innych uczniów?	4,9%	10,7%	26,6%	57,8%
Czy kiedykolwiek doświadczyłeś/aś cyberprzemocy (np. groźby przez internet) ze strony kolegów/koleżanek ze szkoły?	11,8%	7,6%	10,1%	70,5%
Czy kiedykolwiek widziałeś/aś, jak ktoś inny był ofiarą przemocy w szkole?	10,7%	20,6%	36,2%	32,5%

Czy czujesz, że wiesz, jak sobie poradzić, jeśli zostaniesz zaatakowany/a w szkole?	30,3%	40,2%	12,8%	16,7%
Czy czujesz, że masz wystarczające wsparcie ze strony nauczycieli i personelu szkolnego w kwestiach związanych z przemocą?	29,4%	43,2%	1,7%	10,7%

W analizie wyników pytania trzynastego można zauważyć, że większość uczniów (50,3%) twierdzi, że przemoc w ich szkole nigdy się nie zdarza. Ponadto, 19,7% respondentów stwierdziło, że zdarza się to bardzo rzadko, a 18,5% - raz na jakiś czas. Natomiast odpowiedzi sugerujące częstsze występowanie przemocy (2,7% codziennie i 8,8% kilka razy w tygodniu) stanowią mniejszy odsetek. Wyniki te sugerują, że większość uczniów nie doświadcza przemocy w swojej szkole zbyt często, jednak istnieją sytuacje, w których przemoc może się zdarzyć, chociaż są one relatywnie rzadkie.

Wykres 11.

W ostatnim pytaniu dotyczącym przemocy szkolnej zapytaliśmy uczniów o rodzaj i sytuacje jakie występują jeśli chodzi o przemoc wyniki przedstawiono w poniższej tabelce (pytanie wielokrotnego wyboru):

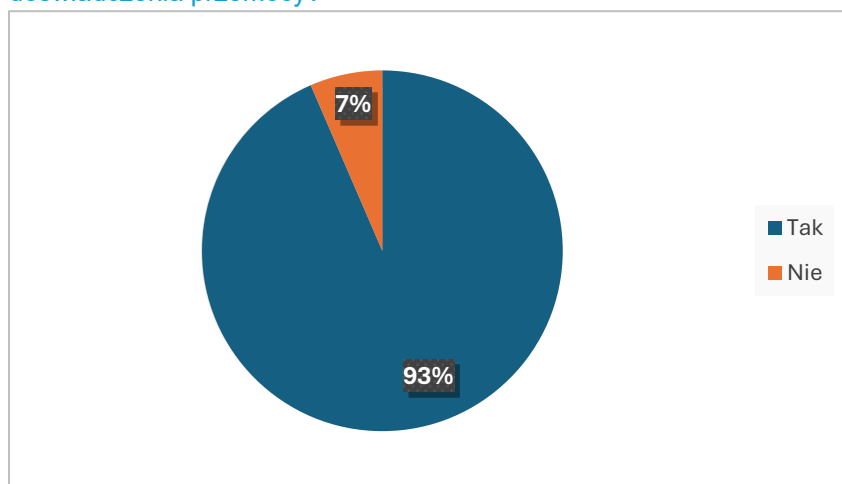
Tabela 8.

Poszczególne sytuacje przemocy w szkole	Procent respondentów
wyśmiewanie (np. ubioru lub fryzury)	37,8%
agresywne słowa lub obrażanie	21,5%
popychanie, dokuczanie (np. łaskotanie)	35,6%
bicie, kopanie	9,8%
zabieranie jedzenia lub pieniędzy	0%
niszczenie rzeczy należących do mnie	3,4%
żadne z powyższych sytuacji się nie zdarza	49,2%

Ostatnim badanym wśród uczniów aspektem tematu była wiedza i radzenie sobie z przemocą.

Uczniowie zostali zapytani o znajomość numerów alarmowych lub numeru do osoby w przypadku doświadczenia przemocy. Istnieje wysoka znajomość takiego numeru wśród dzieci gdyż 93,5% respondentów odpowiedziało tak, natomiast jedynie 6,5% odpowiedziało nie.

Wykres 12. Czy wiesz, jakie są numery alarmowe lub osoby, do których można się zgłosić w przypadku doświadczenia przemocy?

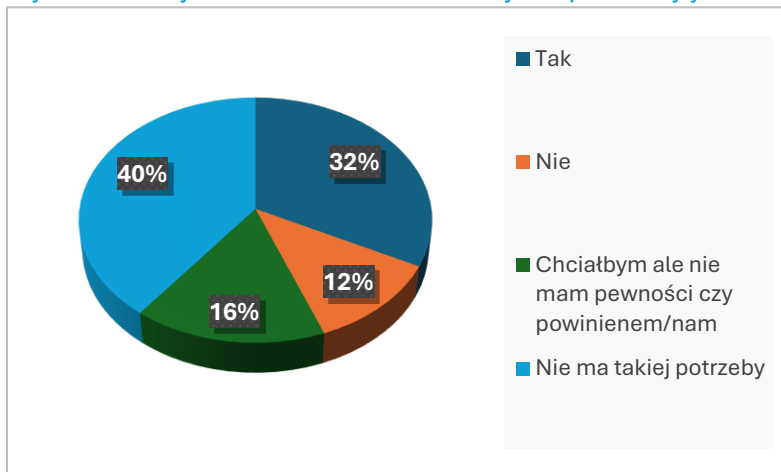

Analizując wyniki pytania które brzmiało: Gdzie według Ciebie najlepiej szukać pomocy w sytuacji przemocy?, można zauważyć, że większość uczniów **61,9%** uznaje rodziców lub opiekunów za najlepsze źródło pomocy w sytuacji przemocy. To wskazuje na istotną rolę relacji rodzinnych i zaufania w przypadku doświadczania przemocy w szkole. Ponadto, **15,8%** respondentów wskazało przyjaciół i znajomych jako potencjalne źródło wsparcia, co podkreśla znaczenie relacji społecznych i zrozumienia wśród rówieśników. Natomiast **8,1%** uczniów uważa, że wsparcie można znaleźć w rodzeństwie. Pozostałe odpowiedzi, w tym szkoła **7,8%**, oraz inne skrajne odpowiedzi **6,4%**.

Mimo istnienia różnych opcji wsparcia, większość uczniów ufa najbardziej swoim bliskim, zwłaszcza rodzicom lub opiekunom, w przypadku konfrontacji z przemocą.

Przed ostatnie pytanie, można zauważyć, że znaczący odsetek uczniów 39,6% stwierdza, że nie ma potrzeby rozmawiania z dorosłymi o przemocy. To sugeruje, że część uczniów może nie czuć się komfortowo lub nie potrzebować wsparcia ze strony dorosłych w przypadku doświadczania przemocy. Natomiast 32,5% respondentów deklaruje, że w razie potrzeby rozmawiałoby z dorosłymi na ten temat, co wskazuje na istnienie gotowości do poszukiwania pomocy i wsparcia. Z kolei 16,2% uczniów wyraża chęć rozmowy z dorosłymi, ale nie jest pewnych, czy powinni to zrobić, co sugeruje niepewność lub wątpliwości co do odpowiedniego działania w sytuacji przemocy. Odpowiedzi te podkreślają różnorodność podejść uczniów do kwestii rozmowy z dorosłymi o przemocy, a także wskazują na potrzebę stworzenia bezpiecznego i zaufanego środowiska, w którym uczniowie mogliby otwarcie dyskutować o trudnych tematach.

Wykres 13. Czy rozmawiasz z kimś dorosłym o przemocy jeśli zachodzi taka potrzeba?

Bardzo mądre odpowiedzi dzieci padły jeśli chodzi o kolejne ostatnie pytanie które brzmiało: Jak twoim zdaniem można rozpoznać że ktoś jest ofiarą przemocy. Napisz krótko co o tym myślisz? Oto niektóre z tych odpowiedzi:

„Czasami tacy ludzie unikają kontaktu z innymi są cicho i z dystansem od każdego”, „Ma siniaki i bardzo przeklina”, „Jest smutny i płacze”, „unika znajomych, ma siniaki”, „Po zachowaniu oraz śladach na ciele”.

ROZDZIAŁ IV

ZASADY DZIAŁANIA I ADRESACI GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

4.1 ZASADY DZIAŁANIA PROGRAMU

Program Gminny Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lasowice Wielkie działa na rzecz osób dotkniętych przemocą w domu oraz sprawców, jak również innych mieszkańców. Poprzez podnoszenie świadomości i udzielanie konkretnej pomocy, program ten ma na celu zwalczanie przemocy domowej. Opiera się na współpracy organów publicznych, organizacji pozarządowych, związków wyznaniowych oraz osób prywatnych, które podejmują działania w tym zakresie. Działania podejmowane są w sposób jawny, z poszanowaniem godności człowieka. Program szczególną uwagę zwraca na ochronę dzieci, zapewniając im bezpieczne środowisko domowe.

4.2 ADRESACI PROGRAMU

Program Gminny Przeciwdziałania Przemocy Domowej jest skierowany do społeczności lokalnej z terenu gminy Lasowice Wielkie, a w szczególności do:

- I. osób doznających przemocy, w tym do dzieci i innych osób zależnych (do tych grup należy zaliczyć oprócz dzieci, także osoby niepełnosprawne osoby starsze, a także pozostałe niesamodzielne osoby wymagające opieki innych),
- II. osób stosujących przemoc,
- III. świadków przemocy,
- IV. rodzin zagrożonych przemocą,
- V. rodzin, które chcą promować postawy rodzicielskie wolne od przemocy.

Inne podmioty objęte realizacją programu:

- pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,
- nauczyciele i pedagodzy,
- funkcjonariusze Policji,
- członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- pracownicy służby zdrowia,
- członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego.

ROZDZIAŁ V

REALIZATORZY PROGRAMU I CZAS REALIZCJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Gminie Lasowice Wielkie na lata 2020 - 2024 będzie realizowany przez instytucje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- 2) Komenda Powiatowa Policji w Kluczborku,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 4) placówki oświatowe,
- 5) Zakład Opieki Zdrowotnej,
- 6) organizacje pozarządowe,
- 7) parafie.

ROZDZIAŁ VI

CELE PROGRAMU

6.1 CEL STRATEGICZNY GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie gminy Lasowice Wielkie.

Główny cel będzie zrealizowany poprzez osiągnięcie celów szczegółowych, które zostały określone w ramach zadań programu. Zadania zdefiniowane w programie będą realizowane przez instytucje zaangażowane w jego realizację.

6.1 CEL SZCZEGÓŁOWE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Cele szczegółowe:

1. Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób korzystających z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy domowej obejmuje: liczbę osób, które zostały objęte procedurą "Niebieskie Karty", oraz liczbę osób, które skorzystały z usług różnych placówek oferujących pomoc, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, oraz inne placówki świadczące wsparcie osobom dotkniętym przemocą domową.

CEL 1.

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych, diagnostycznych i edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Kierunki działań:

A.

Rozszerzenie świadomości społeczeństwa, w tym służb zainteresowanych, na temat przemocy domowej.

Diagnoza i analiza zjawiska przemocy domowej w obszarze gminy w celu określenia odsetka rodzin narażonych na przemoc domową.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji, placówki oświatowe, Zakład Opieki Zdrowotnej

Wskaźniki: liczba przeprowadzonych diagnoz zjawiska przemocy domowej.

B.

Podniesienie świadomości społecznej i wiedzy na temat przyczyn i konsekwencji przemocy domowej. Realizacja lokalnych kampanii społecznych, które:

- Zwalczają stereotypy dotyczące przemocy domowej, które usprawiedliwiają jej stosowanie.
- Wyjaśniają mechanizmy przemocy domowej oraz wyraźnie wskazują na jej szkodliwość społeczną i kulturową genezę.
- Promują metody wychowawcze pozbawione przemocy i informują o zakazie stosowania kar cielesnych wobec nieletnich przez osoby sprawujące władzę rodzicielską.
- Wspierają działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej, w tym pomoc dla ofiar oraz interwencję wobec sprawców przemocy domowej.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, Zakład Opieki Zdrowotnej

Wskaźniki: liczba ogólnokrajowych i lokalnych kampanii społecznych.

C.

Poprawa jakości działań profilaktycznych.

Świadczenie poradnictwa, szczególnie poprzez edukacyjne inicjatywy wspierające rozwój opiekuńczych i wychowawczych kompetencji, alternatywnych dla stosowania przemocy. Działania te mają na celu także podniesienie kompetencji rodziców i opiekunów w środowiskach narażonych na przemoc domową, oraz w odniesieniu do grup ryzyka, np. nieletnich w ciąży.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komenda Powiatowa Policji w Lasowicach Wielkich, placówki oświatowe, Zakład Opieki Zdrowotnej

Wskaźniki: liczba placówek prowadzących poradnictwo w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, liczba osób, którym udzielono porady, liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej

D.

Realizacja inicjatyw przeciwdziałania przemocy domowej oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w domu.

Tworzenie i wprowadzanie w życie programów gminnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochronę osób doznających przemocy w rodzinie.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki: liczba realizowanych gminnych programów przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej

CEL 2.

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób doznających przemocy domowej.

Kierunki działań:

A.

Tworzenie i prowadzenie zespołów interdyscyplinarnych

Realizatorzy: Wójt, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich

Wskaźniki: liczba zespołów interdyscyplinarnych, liczba spotkań a zespołu interdyscyplinarnego.

Tworzenie i prowadzenie grup diagnostyczno-pomocowych

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich

Wskaźniki: liczba utworzonych w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych, liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych, liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno-pomocowych w rozszerzonym składzie.

B.

Rozwój struktury i poszerzenie zakresu usług placówek wspierających oraz udzielających pomocy osobom dotkniętym przemocą w domu, w tym: punktów konsultacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej

Realizatorzy: Wójt, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich

Wskaźniki: liczba utworzonych w danym roku punktów konsultacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej.

Rozpowszechnianie wiedzy na temat opcji i metod udzielania wsparcia osobom dotkniętym przemocą w domu.

C.

Rozpowszechnianie informacji dotyczących dostępnych możliwości i form wsparcia, zwłaszcza w obszarach: opieki medycznej, wsparcia psychologicznego, pomocy pedagogicznej, poradnictwa prawno-społecznego, pomocy socjalnej, kierowania zawodowego oraz wsparcia rodzin.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Wskaźniki: liczba opracowanych materiałów informacyjnych.

Przygotowanie i wdrożenie spersonalizowanych oraz grupowych inicjatyw edukacyjnych skierowanych do osób dotkniętych przemocą domową, zwłaszcza w tematach podstaw prawnych i aspektów psychologicznych związanych z reakcjami na przemoc w rodzinie.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny.

Wskaźniki: liczba osób doświadczających przemocy domowej uczestniczących w działaniach indywidualnych, liczba osób doświadczających przemocy domowej uczestniczących w działaniach

D.

Świadczenie wsparcia oraz pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Realizacja procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty

Realizatorzy:

przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, Policja, Zakład Opieki Zdrowotnej, placówki oświaty, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki oświaty podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych czy grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- a) liczba wszczętych w danym roku procedur „Niebieskie Karty”, tj. liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę,
- b) liczba kontynuowanych w danym roku procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w latach poprzedzających rok sprawozdawczy,
- c) liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dokumentujących kolejne zdarzenia stosowania przemocy domowej w sprawach toczących się procedur „Niebieskie Karty”,
- d) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- e) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy fizycznej,
- f) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy psychicznej,
- g) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem przemocy ekonomicznej,
- h) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem wykorzystania seksualnego,
- i) liczba osób doznających przemocy domowej objętych w danym roku działaniami w ramach procedury „Niebieskie Karty”, ze względu na problem cyberprzemocy,
- j) liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – C”.

E.

Instytucje publiczne zapewniają poradnictwo w obszarze medycznym, psychologicznym, pedagogicznym, prawnym, socjalnym, zawodowym oraz rodzinnym, terapię indywidualną i grupową oraz wsparcie w ramach grup wsparcia i innych form samopomocy dla osób doświadczających przemocy domowej.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny we współpracy z organizacjami pozarządowymi

Wskaźniki: liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, medycznego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego w danej instytucji, liczba osób uczestniczących w terapii indywidualnej lub grupowej, liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia, liczba osób uczestniczących w grupach samopomocowych.

Dostarczenie wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej poprzez punkty konsultacyjne.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowice Wielkie, Zespół Interdyscyplinarny, Punkt Konsultacyjny

Wskaźniki: liczba punktów konsultacyjnych, liczba osób doznających przemocy domowej, które skorzystały z różnych form pomocy w punktach konsultacyjnych.

F.

Zapewnianie ochrony dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej Lasowicach Wielkich, Policja, sądy powszechne, ochrona zdrowia.

Wskaźniki:

- a) liczba dzieci, którym zapewniono ochronę w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu przemocy domowej, w związku z zagrożeniem życia lub zdrowia, w tym:
 - liczba dzieci umieszczonych u innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kk,
 - liczba dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej,
 - liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- b) liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na zapewnienie dziecku ochrony, o której mowa w art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- c) liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony,
- d) liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości w trakcie zapewnienia dziecku ochrony, przełożonych osób, które dokonały czynności związanych z zapewnieniem dziecku ochrony. Termin realizacji: 2024–2030

G.

Umożliwienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie pierwszeństwa w uzyskaniu dostępu do mieszkań socjalnych.

Realizatorzy: Wójt , Zespół Interdyscyplinarny.

Wskaźniki: liczba uchwał organów samorządu terytorialnego umożliwiających przyznanie lokali socjalnych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej, liczba lokali socjalnych przyznanych w pierwszej kolejności osobom doznającym przemocy domowej.

H.

Monitorowanie wsparcia oferowanego osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny

Wskaźniki:

- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na ustanie przemocy domowej,
- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ze względu na brak zasadności podejmowania działań,
- liczba osób, wobec których podjęto działania monitorujące po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”,
- liczba osób monitorowanych po opuszczeniu specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej, w tym osób, u których przemoc domowa ustała

CEL 3.

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Kierunki działań:

A.

Podejmowanie interwencji i odpowiedzi przez właściwe służby w przypadkach przemocy domowej, w tym podejmowanie działań wobec osób sprawujących przemoc, także w ramach procedury "Niebieskie Karty".

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, ochrona zdrowia, oświata, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, jednostki organizacyjne prokuratury, jednostki oświaty podległe prowadzącym placówki oświatowe, a także inne podmioty i organizacje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w ramach zespołów interdyscyplinarnych lub grup diagnostyczno-pomocowych.

Wskaźniki:

- liczba osób stosujących przemoc domową objętych procedurą „Niebieskie Karty”,
- liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – D”,
- liczba wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba odmów wszczęcia postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez sporządzenie aktu oskarżenia,
- liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach związanych z przemocą domową przez umorzenie postępowania.

B.

Zapobieganie kontaktom osób stosujących przemoc domową z osobami doznającymi przemocy domowej obejmuje m.in.:

- Wydawanie nakazu natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania oraz zakazu zbliżania się do niego przez osoby stosujące przemoc.
- Nakładanie zakazu zbliżania się do osoby doznającej przemocy na określoną odległość.
- Wprowadzanie zakazu kontaktowania się z ofiarą przemocy domowej.
- Zakaz wstępu na tereny szkół, placówek oświatowych, opiekuńczych, artystycznych, obiektów sportowych oraz miejsc pracy przez sprawców przemocy domowej.
- Interwencje policyjne oraz zatrzymywanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy domowej.
- Wnioskowanie o zastosowanie przez sąd środków zapobiegawczych, takich jak dozór Policji, zakaz kontaktowania się z pokrzywdzonym, opuszczenie wspólnie zamieszkanego przestrzeni, lub zakaz zbliżania się do niej, a także tymczasowe aresztowanie.
- Wnioskowanie o zastosowanie kar lub środków probacyjnych, które ograniczają swobodę osobom stosującym przemoc, np. poprzez zakaz przebywania w określonych miejscach, kontaktowania się z pokrzywdzonym, lub zbliżania się do mieszkania ofiary.

Realizatorzy: Policja

Wskaźniki:

- liczba zastosowanych przez Policję nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia i zakazów zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej na wyrażoną w metrach odległość,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej,
- liczba zastosowanych przez Policję zakazów wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy, i przebywania na tym terenie,

C.

Śledzenie i koordynacja działań służb w zakresie monitorowania osób wcześniej skazanych za stosowanie przemocy domowej, włączając w to wymianę informacji pomiędzy nimi.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Policja, zespół kuratorskiej służby sądowej.

Wskaźniki:

- liczba wniosków kuratorów sądowych do sądu o zarządzenie wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia (art. 12d ustawy),
- liczba wniosków o nałożenie obowiązku uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych na podstawie art. 72 § 1 pkt 6b Kk,
- liczba wniosków prokuratora do sądu o zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności albo o odwołanie warunkowego zwolnienia wobec skazanego za tego rodzaju przemoc, naruszającego ponownie porządek prawny w postaci stosowania przemocy domowej,
- liczba przekazanych organom ścigania i wymiaru sprawiedliwości informacji przez inne służby, w tym zwłaszcza przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc.

D.

Wykonanie i wdrożenie programów wsparcia dla osób stosujących przemoc domową, mających na celu umocnienie i utrwalenie pozytywnych zmian wprowadzonych przez programy korekcyjno-edukacyjne lub psychologiczno-terapeutyczne dla tych osób.

Realizatorzy: Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, Zespół Interdyscyplinarny, organizacje pozarządowe

Wskaźniki: liczba programów edukacyjnych lub/i wspierających realizowanych w gminie, liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową

CEL 4.

Podnoszenie jakości i dostępności świadczonych usług poprzez zwiększenie kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Rozwijanie umiejętności zawodowych oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej. Działania w ramach tego celu obejmują:

Wprowadzenie systemu wsparcia dla profesjonalistów pracujących bezpośrednio z osobami doświadczającymi przemocy domowej oraz osobami stosującymi przemoc domową, który może zawierać elementy takie jak superwizje, coaching, doradztwo oraz grupy wsparcia.

Realizatorzy: Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Ośrodek Pomocy Społecznej w Lasowicach Wielkich, placówki oświatowe, Zakład Opieki Zdrowotnej.

Wskaźniki: liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego, liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych, liczba osób uczestniczących w spotkaniach superwizyjnych.

ROZDZIAŁ VII MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

7.1 MONITOROWANIE DZIAŁAŃ PROGRAMU

Monitoring Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 będzie opierał się przede wszystkim na gromadzeniu i analizowaniu informacji. Będzie prowadzony na podstawie oceny poziomu realizacji poszczególnych zadań programu w celu stwierdzenia czy osiąga on założone cele. Niezbędne dane będą uzyskiwane od podmiotów zaangażowanych w realizację jego założeń i gromadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej. Rezultatem prowadzonego monitoringu będzie sprawozdanie roczne przygotowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej przy współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Programu, w pierwszym kwartale kolejnego roku.

7.2 SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Sprawozdawczość będzie dotyczyć realizacji założonych w Programie celów. Ośrodek Pomocy Społecznej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy Lasowice Wielkie sprawozdanie z realizacji Programu.

ROZDZIAŁ VIII

FINANSOWANIE I PODSUMOWANIE

7.1 FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2024-2030

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2030 finansowany będzie ze środków budżetu Gminy Lasowice Wielkie, wraz z ewentualnym wsparciem z dotacji państwowych i pozabudżetowych, takich jak fundusze unijne.

7.2 PODSUMOWANIE

Przemoc domowa dotyka ludzi niezależnie od wieku, płci, wykształcenia czy statusu materialnego. Nikt nie powinien być jej ofiarą. Ważne jest szybkie reagowanie na pierwsze oznaki kryzysu oraz otwarte poszukiwanie pomocy u specjalistów. Wyjście z sytuacji przemocy wymaga przerwania milczenia i konsekwentnego działania zgodnie z ustaloną strategią powrotu do normalnego życia. Skuteczność działań na rzecz osób dotkniętych przemocą zależy od współpracy instytucji zainteresowanych tą problematyką. Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lasowice Wielkie na lata 2024-2030 wymaga pełnego zaangażowania i współpracy wszystkich instytucji, aby skutecznie działać zarówno na rzecz osób doświadczających przemocy, jak i tych stosujących ją.